

Kongregácia pre inštitúty zasväteného života a spoločnosti apoštolského života

List biskupom

pri príležitosti 70. výročia apoštolskej konštitúcie *Provida Mater Ecclesia*,

ktorou sa právne uznávajú sekulárne inštitúty ako forma zasväteného života

Prot. n. Sp.R. 1736/17

Vydanie *Provida Mater Ecclesia* bolo v Cirkvi revolučným počínom. Sekulárne inštitúty sú skutočne odvážnym gestom, ktoré Cirkev v tej dobe urobila – poskytnutím štruktúry, inštitucionalizovaním sekulárnych inštitútov. A od tej chvíle až podnes ste v Cirkvi vykonali mnoho dobrého; s odvahou, pretože na život vo svete treba odvalu. Mnohí z vás žijete sami, niektorí v malých spoločenstvách. Každý deň vediete život človeka vo svete a zároveň zachováate kontempláciu, kontemplatívny postoj pred Pánom i svetom, kontemplujete realitu, krásy sveta, no aj ťažké hriechy spoločnosti, rôzne deviácie, všetky tieto záležitosti, a vždy v duchovnom nasmerovaní... Preto je vaše povolanie príťažlivé, pretože ide o povolanie, ktoré sa uskutočňuje práve tam, kde je v hre nielen spása osôb, ale aj inštitúcií. A to mnohých potrebných laických inštitúcií vo svete. Preto si myslím, že vydaním *Provida Mater Ecclesia* urobila Cirkev skutočne revolučný čin!

(Pápež František, audiencia pre účastníkov stretnutia organizovaného Talianskou konferenciou sekulárnych inštitútov, 10. mája 2014).

Najdrahší bratia v biskupskej službe,

Slávime 70. výročie promulgácie apoštolskej konštitúcie *Provida Mater Ecclesia* (2. februára 1947) a onedlho aj motu proprio *Primo Feliciter* (12. marca 1948), čo je vhodnou príležitosťou na to, aby sme poďakovali Pánovi za dar tohto povolania, ktoré pozýva horlivo plniť úlohy súčasnosti a budúcnosť objímať s nádejou.

Identita sekulárnych inštitútov sa postupne vyjasňovala v čase prostredníctvom učiteľského úradu Cirkvi v dokumentoch *Provida Mater Ecclesia* a *Primo Feliciter*, a tiež prostredníctvom *Kódexu kánonického práva*, pápežského magistéria Pavla VI. a pápeža Františka. Naďalej ostáva veľmi aktuálny aj dokument *Sekulárne inštitúty : ich identita a poslanie*, ktorý táto kongregácia predstavila na plenárnom zhromaždení 3. – 6. marca 1983.

Dôležité je tiež to, ako sekulárne inštitúty pochopili sami seba prostredníctvom života osôb, ktoré realizovali ich charizmu. Ide o komplexnú cestu, ktorá vedie cez konkrétne spôsoby, v ktorých sekulárne zasvätené osoby dokázali interpretovať svoj terajší stav, a teda aj svoje poslanie vo svete a v Cirkvi. Ide o cestu, ktorá pokračuje, pretože je úzko spätá s dianím v Cirkvi a vo svete.

Predstavujeme toto bohatstvo, nad ktorým sa zamýšľame, aby sme sa oň podelili a aby sa skrze vašu službu pastierov stalo majetkom celého veriaceho spoločenstva.

Sekulárne inštitúty

Svet sekulárnych inštitútov zahŕňa mužské a ženské laické inštitúty a tiež klerické inštitúty. Už od počiatku do nich patria laici a kňazi, ktorí sa rozhodli pre zasvätenie vo svete, lebo tušili, že nasledovanie Krista prostredníctvom zachovávanía evanjeliových rád v rámci historického a spoločenského kontextu, v ktorom sa ako laici a klerici nachádzajú, bude plodné.

Toto povolanie má svoj základ v tajomstve vtelenia, ktoré pozýva k tomu, aby sme ostali v tej spoločenskej, profesionálnej a cirkevnej realite, v ktorej sa ľudia nachádzajú a žijú.

Preto členovia laických sekulárnych inštitútov bývajú na neformálnych miestach, roztrúsení po svete, aby sa dobrá zvesť dostala aj do tých najvzdialenejších kútov, do každej štruktúry a každej reality. Preto sú klerickí členovia sekulárnych inštitútov normálne inkardinovaní do svojej partikulárnej cirkvi a žijú uprostred jej ľudu, s tými istými ľuďmi a v rovnakých reálnych podmienkach ako tamojší ľud, aby spolu s ním prežívali všetko bez rozdielov a bez akejkoľvek vzdialenosti.

Sekulárne inštitúty sú málo známe, často sú ignorované, a/alebo zmiešavané s hnutiami a združeniami, v ktorých sa niekedy nachádzajú skupiny, ktoré vykazujú podobnú dynamiku: zasvätenie sa Bohu, aby boli plne k dispozícii pre uskutočňovanie ideálu, ktorý chcú predkladať ako hodný nasledovania v živote. Takéto cirkevné skupiny sa však odlišujú od sekulárnych inštitútov, pretože iniciujú apoštolskú, verejnú a organizovanú činnosť vždy s perspektívou spoločného konania, ktoré spája kňazov i laikov, ako aj laikov rôznych stavov.

Pôvod sekulárnych inštitútov spočíva v syntéze sekulárneho života a zasvätenia – dvoch tvárí tej istej reality – pričom jej uskutočnenie je zároveň neustálym životným snažením a cieľom ich členov. Zaiste, tak ako pri každej syntéze, aj tu hrozí riziko, že sa jeden

aspekt potlačí alebo podcení vzhľadom na ten druhý. Keď sa to však stane, ide o stratu identity a ochudobnenie sekulárnosti samotnej Cirkvi, pričom hrozí nebezpečenstvo, že táto stratí perspektívu pozitívneho vzťahu k svetu.

Treba teda bdiť nad tým, aby sekulárne inštitúty pri formovaní a uskutočňovaní svojej charizmy nezabúdali ani na rozmer zasvätenia, ani na rozmer sekulárnosti; a tiež nad tým, aby sa od členov inštitútov nepožadovala účasť na takých dielach, taká misia či taký spôsob života, ktoré nevyjadrujú ich sekulárnosť.

Členovia sekulárnych inštitútov žijú v rôznych konkrétnych situáciách, a preto sú rôzne aj požiadavky, ktoré na nich poslušnosť voči takémuto spôsobu života kladie.

Vernosť svetu zahŕňa rozlišovanie Božej vôle v požiadavkách, ktoré vychádzajú z kultúrneho, rodinného, profesionálneho a cirkevného prostredia, a tiež hľadanie spôsobov ako na ne osobne odpovedať.

Preto existujú sekulárne zasvätené osoby, ktoré žijú samé alebo v rodine a na základe charizmy prijatej od zakladateľa a uznanej Cirkvou niektoré inštitúty počítajú aj so skupinami bratského života (rôznymi vzhľadom na ich vlastné stanovy) a/alebo dielami, ktorým sa ich členovia viac-menej úplne venujú. Ak nechcú členovia sekulárnych inštitútov zrádzať vlastné povolanie, vo všetkých týchto prípadoch je nevyhnutné, aby si zachovali osobitný štýl sekulárnosti a z neho plynúce záväzky v oblasti profesionálnej, sociálnej, politickej, výchovnej a cirkevnej. Zároveň majú podporovať také spravovanie svojich prípadných diel, pri ktorom sa zodpovedné osoby budú striedať.

Sekulárne zasvätenie

Zasvätený život sa vyjadruje profesiou evanjeliových rád. Cesta evanjeliových rád je totiž určená na uskutočňovanie tej formy života, ktorej cieľom je obetovať vlastný život a krstnú identitu v službe Bohu a na Božiu česť. Apoštolská exhortácia *Vita consecrata* uvádza, že ide o Boží dar (porov. *VC* 1). Ten má svoj evanjeliový základ v osobitnom vzťahu, ktorý Ježiš počas svojho pozemského života nadviazal s niektorými svojimi učeníkmi, keď ich pozýval k tomu, aby nielen prijali Božie kráľovstvo do svojho života, ale aby svoj život dali do služby jeho vecí, zanechajúc všetko a nasledujúc jeho spôsob života. Prijatť takúto formu života je možné iba na základe osobitného povolania a v sile osobitného daru Ducha. Toto špecifické *nasledovanie* Krista, na počiatku ktorého je vždy Otcova iniciatíva, má teda

zásadne kristologické a pneumatologické zafarbenie, vďaka čomu zvlášť živo vyjadruje *trinitárny charakter* kresťanského života, ktorý istým spôsobom anticipuje eschatologické naplnenie, ku ktorému celá Cirkev smeruje (porov. VC 14).

Sekulárne zasvätenie je teda formou zasväteného života v plnom a vlastnom zmysle. Nie je to v nijakom prípade nejaká stredná cesta medzi rehoľným a krstným zasvätením.

Zasvätený život v sekulárnom inštitúte je v podstate zasvätením sa Bohu nielen vnútorne, ale aj navonok, *coram ecclesia*, v inštitúcii schválenej Cirkvou. Zachovávaním evanjeliových rád v bežnom každodennom živote sa jednotliví členovia stávajú akoby semenami nových perspektív a závdavkom spoločenstva medzi Bohom a človekom v dejinách.

Príslušnosť k určitému sekulárnemu inštitútu, schválenému biskupom alebo Svätou stolicou, zahŕňa rozhodnutie, ktoré zasahuje všetky rozmery ľudského života a ktoré trvá po celý život (nezávisle od typu začlenenia určeného v stanovách) a predstavuje záväzok nasledovať Krista prijatím takejto spôsobu života, ktorý inštitút predkladá.

Práve preto, že nejde o individuálne zasvätenie, ale o povolanie podieľať sa na istej charizme uznanej za cirkevné dobro a uskutočňovať ju, základný vzťah sa ustanovuje medzi inštitútom a jednotlivým členom. Inštitút je bratstvom, ktoré pomáha a podporuje povolanie svojich členov, je miestom formácie a spoločenstva, konkrétnou pomocou, aby vytrvali vo svojom povolaní. Avšak každá zasvätená osoba uskutočňovaním konkrétnych *pravidiel života* jedinečne vyjadruje ten živý a podstatný dar, ktorý dal Duch Cirkvi.

Zasvätená sekulárnosť

Vo svetle zjavenia sa svet javí ako *saeculum*: v živote však neexistuje oddelený priestor posvätného a profánneho, čas pre Boha a čas pre veľké a malé udalosti dejín. Svet a dejiny sú „dejinami spásy“, a preto členovia inštitútov žijú ako kontemplatívne osoby vo svete, po boku iných ľudí so sympatiou a uprostred každého diania s dôverou a nádejou, ktorá pochádza z ich základného vzťahu s Bohom dejín.

Preto je ich „zotrvanie“ vo svete ovocím rozhodnutia, odpoveďou na osobitné povolanie: prijať rozmer zotrvania „vo vnútri“, po boku iných ľudí, a hľadiť na svet ako na teologickú skutočnosť, v ktorej sú dejinný a eschatologický rozmer navzájom prepletené.

To si vyžaduje značné rozvinutie ľudskej kvality, ktorá sa dnes tak propaguje, a ktorou je schopnosť „spolu-účasti“.

Ide o zodpovednú a veľkodušnú spolu-účasť, ktorú môžeme jednoduchšie opísať ako schopnosť žiť „vo vnútri“:

- vo vnútri srdca: vo svete afektov, citov, emócií, reakcií, ktoré vznikajú v sieti medziľudských vzťahov a v ľudskom spolunažívaní, ktoré utvára pradiivo každodenného života;
- vo vnútri domova: poznajúc a prežívajúc rodinné udalosti, ako je narodenie a smrť, choroba a problémy zamestnania, výdavkov či bývania;
- vo vnútri štruktúr: v ťažkostiach protirečení, v pokušení konať proti svedomiu, v realite rivality;
- v rôznych situáciách: v neustálej snahe o rozlišovanie, v bezradnosti pri rozhodovaní, často poznačenej utrpením;
- vo vnútri dejín: pri prevzatí zodpovednosti v sociálnej, ekonomickej či politickej oblasti, pri pozorovaní znamení čias, zdieľaní spoločného rizika a zanietenej snahe o uchovanie nádeje.

Sekulárne zasvätenie kňaza

Sekulárne zasvätenie kňaza je integrálnou súčasťou charizmy sekulárnych inštitútov. „Klerickí členovia svedectvom zasväteného života najmä v presbytériu poskytujú pomoc spolubratom osobitnou apoštolskou láskou a v Božom ľude svojou posvätnou službou zdokonaľujú posväcovanie sveta“ (kán. 713 §3).

Sekulárnosť klerických členov sekulárnych inštitútov je zaistená ich príslušnosťou k diecéze, ktorá ich spája s územím partikulárnej Cirkvi, s jeho obyvateľstvom, jeho dejinami a životnou dynamikou, na ktorej sa veľmi úzko podieľajú. Klerickí členovia sekulárnych inštitútov spadajú teda pod autoritu diecézneho biskupa, ktorý ich má podporovať a nemá im brániť žiť zasväteným životom v rámci ich inštitútu a predovšetkým tam, kde je pre inštitút potrebná ich služba autority (porov. *Direktórium pre život a službu kňazov*, 35). Ich spiritualitou je esenciálne a principiálne spiritualita diecézneho kléru, no obohatená a posilnená – ako to často zdôrazňujú dokumenty magistéria – ich príslušnosťou k inštitútu,

ktorá im v rámci diecézneho kléru umožňuje podporovať utváranie spoločenstva a vykonávať ich službu s pokorou a ochotne.

Treba tu uviesť dve špecifické úlohy: slúžiť bratstvu a zdokonaľovať posväcovanie sveta.

Slúžiť bratstvu. Cenným spôsobom ako konkrétne vyjadriť sekulárnosť, teda vzťah so svetom, je svedčiť o bratstve Ježiša Krista. Toto bratstvo je často v rodinách a dokonca i v kresťanských komunitách zjazvené. Ak chce sekulárny kňaz slúžiť bratstvu musí skutočne poznať osoby, ktoré sú mu zverené, vstúpiac do vzťahu s Ježišom: „*Poznám svoje [ovce] a moje poznajú mňa, ako mňa pozná Otec a ja poznám Otca. Aj svoj život položím za ovce*“ (Jn 10, 14 – 15).

Zdokonaľovať posväcovanie sveta. Zvlášť dôležitá je druhá úloha – „svojou posvätnou službou zdokonaľujú posväcovanie sveta“ (kán 713 §3). Tá zahŕňa nastolenie správneho vzťahu Cirkvi so svetom v službe Božiemu kráľovstvu a v starostlivosti o stvorenstvo. Tento cieľ zaväzuje sekulárne zasvätených kňazov, aby si uchovali živú citlivosť voči osobám postihnutým rôznymi formami chudoby, sprevádzajúc tých, čo svoju vieru prežívajú v srdci, ktoré je zaneprázdnené ľudskými problémami. Predovšetkým prostredníctvom Eucharistie vstupuje sekulárne zasvätený kňaz osobitným spôsobom do obety, ktorú Kristus prináša Otcovi, a môže spravovať milosť, ktorá prichádza, aby znovu zrodila ľudstvo.

Výzvy

Neustála snaha o profetizmus. Profetizmus je predovšetkým štýlom života, ktorý by mal byť sám osebe protikladom svetského života, lebo predstavuje alternatívny spôsob života a vzťahov, pochádzajúci z evanjelia. Profetizmus spočíva v povolani nebát sa nijakého miesta a nijakej situácie, poznať dejiny spásy a spolupracovať pri ich napĺňaní. Pritom treba začať práve tam, kde sú ľudia na hranici vylúčenia, trpia v dôsledku ľahostajnosti, či sú pozbavení svojej dôstojnosti.

Profetizmus spočíva v povolani poukazovať v akejkoľvek situácii na pozitíva, oceniť všetky tie ľudské cnosti, ktoré robia každý vzťah opravdivým a záväzok budovať nový svet solidárnym.

Profetizmus zahŕňa rozlišovanie a tvorivosť, ktoré vzbudzuje Duch Svätý: rozlišovanie ako snahu pochopiť, interpretovať znamenia čias, rešpektujúc ich komplexnosť, ktorá je podmienená súčasným „už a ešte nie“ [Božieho kráľovstva], a tiež fragmentárnosť a nestálosť našej doby; tvorivosť ako schopnosť predstaviť si nové riešenia, vymyslieť originálne a primeranejšie odpovede na nové situácie, ktorým čelíme, alebo aspoň iniciovať procesy smerujúce k riešeniam (porov. EG 223). Stať sa sprievodcami ľudstva na ceste – to je teologická skutočnosť.

Spiritualita syntézy. Neustála snaha o vytváranie syntézy medzi láskou k Bohu a láskou k svetu. Členovia sekulárnych inštitútov – zakorenení v Slove, občania sveta a doboví súčasníci – sú povolani, aby v neustálom rozlišovaní utvárali syntézu medzi Božím slovom a dejinami, medzi požiadavkami Božieho kráľovstva, ktoré tu už je a ešte nie je; syntézu, ktorá je vždy len dočasná a vyžaduje si neustálu obnovu.

Spiritualita syntézy je jedným z kritérií, ktoré pochádzajú zhora, z Božieho slova, a kritérií, ktoré pochádzajú zdola, z ľudských dejín. V tomto hraničnom rozmere sa žiada hľadať na človeka Božimi očami. Zložitá situácia si vyžaduje úplné sebadarovanie a zanietenie za Boha a za človeka. Rast v láske k Bohu nevyhnutne vedie u členov sekulárnych inštitútov k rastu lásky ku svetu a naopak.

Tendencia k vytváraniu spoločenstva. Neustála snaha o dialóg a vytváranie spoločenstva. Spiritualita vtelenia spojená s tajomstvom Trojice naliehavo poháňa členov sekulárnych inštitútov, aby sa stali odborníkmi na dialóg, a vďaka tomu budovali spoločenstvo s každou ľudskou i cirkevnou realitou. Je to povolanie stať sa v Kristovi sviatosťou Božej lásky vo svete, viditeľným znakom neviditeľnej lásky, ktorá všetko preniká a všetko chce spasiť, aby všetko priviedla do spoločenstva Trojice, ktoré je pôvodcom a posledným završením sveta. Stať sa mužmi a ženami spoločenstva, ktorí si zdokonalili schopnosť počúvať druhého a odlišného, ktorí neunikajú pred napätím a rozdielnosťou, vždy pripravení iniciovať procesy pokoja, schopní hľadať spoločne cestu, metódu a nechať „sa pritom inšpirovať vzťahom lásky prúdiacej medzi božskými osobami, ktorý je vzorom každého vzťahu medzi osobami“ (pápež František, *Apoštolský list všetkým zasväteným osobám pri príležitosti Roku zasväteného života*).

Tendencia k harmónii v pluralite. Neustále smerovanie k jednote v rozdielnosti. Sekulárne inštitúty – ponorené do súčasnej dejinnej situácie, v ktorej zmes národov a kultúr

predstavuje jednu z výziev a najevidentnejších okolností, musia brať do úvahy namáhavosť, ale aj krásu harmonického súladu jednoty a rozdielnosti. To platí aj v rámci jednotlivých inštitútov, keď si rozdiely medzi generáciami a národnosťami vyžadujú „zveriť sa tomu veľkému Umelcovi, veľkému Učiteľovi jednoty v rozdielnosti, ktorým je Duch Svätý“ (pápež František, *Prihovor ku kňazom a zasväteným osobám*, Miláno, 25. marca 2017), aby našli takú formáciu a taký štýl misie, ktoré dokážu podporiť osobnú cestu každého ich člena.

Mária, Matka vteleného Slova, pomôž členom sekulárnych inštitútov, aby sa nevzdávali realizmu obsiahnutého v sociálnom rozmere evanjelia, ani budovania spoločenstva v dnešnom svete prostredníctvom „mystiky“ spoločného života (porov. EG 87 – 88). „Žena príhovoru“ sprevádzaj zasvätené osoby, aby mohli preniknúť „do Otcovho vnútra a objaviť nové dimenzie, ktoré osvecujú a premieňajú konkrétne situácie“ (porov. EG 283). Učeníčka, ktorá v srdci zachovávala „vstúpenie Boha do života jeho ľudu“ (pápež František, *Homília na 1. januára 2017*), povzbudzuj dielo tých, čo v poslušnosti Duchu Svätému vzbudzujú život v dejinách národov a s pravdou v láske budujú Cirkev (pápež František, *Vyznanie viery s biskupmi Talianskej biskupskej konferencie 23. mája 2013*).

Ostávame v bratskej blízkosti.

Vo Vatikáne 4. júna 2017, na sviatok Zoslania Ducha Svätého

kardinál João Braz de Aviz

prefekt

+ José Rodríguez Carballo, OFM

arcibiskup sekretár